

Załącznik nr 2

do wniosku o wszczęcie postępowania habilitacyjnego

dr Anna Brzezińska-Rawa

Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu

Wydział Prawa i Administracji UMK

Katedra Prawa Ochrony Środowiska

Zakład Publicznego Prawa Gospodarczego

Autoreferat

przedstawiający opis dorobku i osiągnięć naukowych

1. Imię i Nazwisko Anna Brzezińska-Rawa

2. Posiadane dyplomy, stopnie naukowe/ artystyczne – z podaniem nazwy, miejsca i roku ich uzyskania oraz tytułu rozprawy doktorskiej.

- magister prawa, Toruń, Wydział Prawa i Administracji UMK, 2001 r., tytuł pracy magisterskiej: Kontrola koncentracji przedsiębiorstw, promotor: prof. dr hab. Z. Kwaśniewski,

- doktor nauk prawnych w zakresie prawa, Toruń, Wydział Prawa i Administracji UMK, uchwała Rady Wydziału Prawa i Administracji z dnia 19 czerwca 2015 r., tytuł rozprawy doktorskiej: Zakaz nadużywania pozycji dominującej w polskim i wspólnotowym prawie antymonopolowym, promotor: prof. dr hab. W. Szwajdler, recenzenci: prof. dr hab. S. Jędrzejewski, dr hab. A. Kabat, prof. UWM.

3. Informacje o dotychczasowym zatrudnieniu w jednostkach naukowych/ artystycznych.

Dnia 1 października 2007 r. zostałam zatrudniona na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu w ówczesnej Katedrze Administracyjnego Prawa Gospodarczego, która była kierowana przez śp. prof. dr hab. Wojciecha Szwajdlera. Obecnie, po przekształceniach, jest to Zakład Publicznego Prawa Gospodarczego w ramach Katedry Prawa Ochrony Środowiska.

 1

4. Wskazanie osiągnięcia wynikającego z art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. 2017 r. poz. 1789):

a) tytuł osiągnięcia naukowego/artystycznego,

Monografia naukowa pt.: *Spójność i ciągłość podstawowych aktów planowania przestrzennego gminy. Aspekty prawne.*

b) (autor/autorzy, tytuł/tytuły publikacji, rok wydania, nazwa wydawnictwa, recenzenci wydawniczy),

Anna Brzezińska-Rawa, *Spójność i ciągłość podstawowych aktów planowania przestrzennego gminy. Aspekty prawne*, Toruń 2019, wyd. Towarzystwo Naukowe Organizacji i Kierownictwa „Dom Organizatora”, ss. 335, nr ISBN: 978-83-7285-873-3, recenzenci wydawniczy: prof. dr hab. M. Szewczyk, prof. dr hab. T. Włudyka, prof. dr hab. B. Rakoczy.

c) omówienie celu naukowego/artystycznego ww. pracy/prac i osiągniętych wyników wraz z omówieniem ich ewentualnego wykorzystania.

Powstanie opracowania *Spójność i ciągłość podstawowych aktów planowania przestrzennego gminy. Aspekty prawne* wynikało z potrzeby głębszej refleksji nad zasadami prawa planowania przestrzennego: ich podstawami aksjologicznymi, sposobem sformułowania, funkcją, znaczeniem, współzależnościami i praktycznym zastosowaniem. Potrzeba ta podyktowana była istniejącym nieładem przestrzennym, wynikającym, między innymi z dysfunkcji norm i instytucji prawa planowania przestrzennego oraz ze stopniowego ograniczania przez ustawodawcę samodzielności planistycznej gmin.

Zastanawiając się nad identyfikacją, zakresem i normatywną treścią zasad prawa planowania przestrzennego, zwróciłam uwagę, że niektóre z nich mają swoją ugruntowaną pozycję i ich obowiązywanie nie budzi wątpliwości, natomiast w odniesieniu do innych zasad czy też norm aspirujących do tej rangi, nie ma pełnej zgodności co do ich zasadniczego charakteru. Wśród tych drugich zwróciłam uwagę na kwestię spójności i ciągłości w planowaniu przestrzennym. Spójność i ciągłość to idee, jakie przyświecają każdej racjonalnie prowadzonej działalności ludzkiej oraz które powinny dotyczyć systemu prawa jako takiego. Powinny stanowić myśli przewodnie, fundamenty w kształtowaniu poszczególnych norm prawnych. W związku z tym postawiłam sobie pytanie, czy idee spójności i ciągłości w planowaniu przestrzennym wykazują się jakąś istotną specyfiką, która pozwala nadać im

większe znaczenie w prawie planowania przestrzennego niż w przypadku innych dziedzin prawa.

Poszukując specyfiki spójności i ciągłości w prawie planowania przestrzennego poczyniłam obserwację, że obie idee – spójność i ciągłość – mają swoje głębokie umocowanie w prakseologii postępowania ludzkiego. Prakseologiczny postulat spójności działania, polegający nie tylko na unikaniu braku harmonii rozmaitych działań człowieka, a nawet pojawiania się sprzeczności na płaszczyźnie celów, metod i procedur działania sprzeczności, ale także na poszukiwaniu efektu synergii rozmaitych działań skoncentrowanych na jednej dziedzinie życia społecznego, np. planowania przestrzennego. Idea spójności wiąże się z takimi pojęciami jak jednolitość, całościowość i zwartość, ale również, niejako w tle, zakłada także celowość i logiczność ludzkiego działania. Spostrzeżenia te powinny dotyczyć także norm prawnych. Regulacje prawne powinny być spójne, a więc zarówno wewnątrznie niesprzeczne, a ponadto powinna istnieć między odrębnymi regulacjami zadowalająca korelacja, tworząca skoordynowaną całość systemową. Brak spójności wewnątrz danego aktu prawnego znacznie utrudnia, a czasem uniemożliwia jego racjonalne stosowanie. Brak spójności między normami zawartymi w różnych aktach prawnych, powoduje dodatkowo niepotrzebne komplikowanie i „namnażanie” procedur, osłabiając tym samym poczucie pewności i stabilności prawa, pociągając niekiedy za sobą dodatkowe koszty dla obywateli czy przedsiębiorców nie będących osobami fizycznymi.

Z kolei idea ciągłości kojarzy się z trwałością, stałością i łącznością. Stabilność prawa zdecydowanie może stanowić wynik realizacji idei ciągłości, zaś nieustanne zmiany aktów prawnych z pewnością ciągłości nie sprzyjają. W przypadku planowania przestrzennego idea ciągłości ma znacznie szersze znaczenie, wiąże się również utrzymaniem jednolitości tkanek i struktur przestrzennych oraz społeczno-gospodarczych. Ciągłość określonych procesów czy zjawisk nie jest wartością samą w sobie, jednak procesy zmian w społeczeństwie, które w dłuższej perspektywie są nieuchronne, mogą przebiegać mniejszym kosztem (finansowym, organizacyjnym czy kulturowym) jeśli odbywają się w warunkach ciągłości, a więc respektowania w miarę możliwości tego, co już istnieje, przy tworzeniu rzeczy nowych. Strategia zmian radykalnych, rewolucyjnych, zakładających zerwanie (uświadomione lub też nieświadomione) ze stanem dotychczasowym bywa efektywna w sytuacjach nadzwyczajnych, wyjątkowych. Nie sprawdza się natomiast ona jako standardowa strategia funkcjonowania społeczeństwa.

Odpowiadając na pytanie o znaczenie spójności i ciągłości w planowaniu przestrzennym, w tym również w prawie planowania przestrzennego, ustaliłam, że idee

spójności i ciągłości nabierają większego znaczenia, niż w przypadku innych aspektów życia społecznego. Przestrzeń może i powinna być kształtowana i zmieniana w wyniku działalności ludzkiej, ale powinno to następować w sposób przemyślany, konsekwentny i logiczny. Jeżeli dokonywana jest zmiana przestrzeni, to powinna być ona dokonywana w jakimś konkretnym celu, z uwzględnieniem istniejącego otoczenia. Tym samym zmiana w przestrzeni powinna być racjonalna, z uwzględnieniem kontekstu miejsca i czasu. Brak spójności i ciągłości w planowaniu przestrzennym powoduje wizualny chaos w przestrzeni, wpływając tym samym istotnie na obniżenie komfortu życia, w tym również komfortu psychicznego. Naruszenie spójności i ciągłości w planowaniu przestrzennym mają dużo bardziej istotne konsekwencje niż naruszenie ich w przypadku innych dziedzin prawa.

Powyższe doprowadziło do konkluzji, że istnieją podstawy do rozważania tego, czy spójność i ciągłość trzeba traktować jedynie jako incydentalne cechy niektórych instytucji planowania przestrzennego, realizujące leżącą u ich podłoża ideę działania pragmatycznego, czy też mają one głębszy sens prawny. Ustalono, że istnieją pewne idee towarzyszące planowaniu przestrzennemu (spójność i ciągłość), które nie zostały wyraźnie sprecyzowane w sposób normatywny, lecz które mają na tyle silne uzasadnienie aksjologiczne i na tyle istotne znaczenie, że mogą pretendować do miana zasad prawa planowania przestrzennego.

Określenie podstawy aksjologicznej uzasadniającej przyjęcie tezy, w myśl której spójność i ciągłość są zasadami prawa planowania przestrzennego mającymi zastosowanie do podstawowych aktów planowania przestrzennego gminy było jednym z pierwszych ustaleń poczynionych w niniejszej pracy. Przyjęto bowiem założenie, że brak wystarczającej silnej podstawy aksjologicznej idei spójności i ciągłości będzie dyskwalifikować je z kręgu potencjalnych zasad prawa planowania przestrzennego. Jak ustalono, wartością wspólną, leżącą u podłoża idei spójności i idei ciągłości jest przestrzeń. Przestrzeń, jako dobro rzadkie, mające istotny wpływ na jakość życia, musi być traktowana w kategorii dobra publicznego. Jako dobro publiczne przestrzeń powinna podlegać ochronie, co z kolei wiąże się z nakazem jej racjonalnego planowania i - w konsekwencji - wykorzystania w procesie jej zagospodarowania stanowiącego rezultat działalności ludzkiej. Planowanie przestrzeni nie może być realizowane w oderwaniu od kontekstu miejsca i czasu, ponieważ nie będzie procesem zmierzającym do rezultatów satysfakcjonujących (przynajmniej w pewnym stopniu) wszystkie zainteresowane strony. Nieprawidłowo przeprowadzony proces planowania przestrzeni, w tym taki który nie uwzględniałby idei spójności i idei ciągłości, prowadzić będzie do wywoływania lub pogłębiania istniejącego chaosu przestrzennego czy też konfliktów międzyludzkich.

Postawienia i zweryfikowania wymagała więc teza, że spójność i ciągłość mogą być uznane za zasady prawa planowania przestrzennego, które znajdują eksplikację i umocowanie w przepisach ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t. j. Dz. U. z 2018, poz. 1945 ze zm., dalej: ustawa o planowaniu) i które mają zastosowanie do podstawowych aktów planowania przestrzennego gminy, tzn. do studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (dalej: studium gminne) oraz do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego (dalej: plan miejscowy).

Przyjęte pole badawcze obejmowało przejawy stosowania idei spójności oraz idei ciągłości w podstawowych aktach planowania przestrzennego gminy, w szczególności w ich treści, formie graficznej i w sposobie przeprowadzania procedury opracowywania i uchwalania a także relację pomiędzy tymi aktami. Wzajemne powiązanie problematyki spójności i ciągłości w prawie planowania przestrzennego nie było kwestią przypadku. Obie idee odnoszą się niewątpliwie do relacji między poszczególnymi aktami planowania przestrzennego. Ten relacyjny związek sprawia, że zasadne było rozważanie spójności i ciągłości podstawowych aktów planowania przestrzennego gminy łącznie, choć z uwzględnieniem wszelkich różnic między nimi. Takiego relacyjnego charakteru zdają się nie mieć inne zasady planowania przestrzennego.

W rozważaniach poczynionych w rozdziale pierwszym przyjęto definicję zasady prawa planowania przestrzennego oraz wskazano, jakie cechy powinny spełniać normy prawne, aby mogły mieć charakter zasady prawa. Dokonano również wstępnej weryfikacji przyjętej tezy - istotne ustalenia w tym zakresie dotyczyły doniosłości zagadnienia roli spójności i ciągłości w planowaniu przestrzennym oraz uzasadnienia aksjologicznego tezy. Wskazano również na znaczny stopień ogólności pojęć spójności i ciągłości. W konkluzji tych rozważań stwierdzono, że przeprowadzone wstępne rozważania nie pozwoliły jednoznacznie zweryfikować tezy, że spójność i ciągłość są zasadami prawa planowania przestrzennego mającymi zastosowanie do podstawowych aktów planowania przestrzennego gminy. Wskazano również, że ostateczna weryfikacja cech świadczących o zasadniczości idei spójności i ciągłości w zaproponowanym zakresie nastąpi w trakcie dalszych analiz.

W rozdziałach II-III poddano analizie te przepisy ustawy o planowaniu, które realizują ideę spójności w planowaniu przestrzennym lub wykazują związek z tą ideą. Idea spójności w planowaniu przestrzennym znajdzie zastosowanie zarówno w odniesieniu do studium gminnego, jak i do planu miejscowego, a ponadto można ją odnaleźć w relacjach, które zachodzą pomiędzy podstawowymi aktami planowania przestrzennego gminy. Idea spójności w planowaniu przestrzennym może być rozumiana w sposób szeroki, jako zapewnienie ładu i

harmonii w przestrzeni w rezultacie stosowania przepisów prawa. W odniesieniu do podstawowych aktów planowania przestrzennego gminy wyrazem realizacji tej idei jest tworzenie spójnego kształtu podstawowych aktów planowania przestrzennego i kształtowanie prawnie poprawnych relacji między nimi.

Przedmiotem analiz w niniejszym opracowaniu były przepisy prawa materialnego, dotyczące studium gminnego i planu miejscowego w kontekście możliwej identyfikacji przejawów idei spójności. Rozważania te były prowadzone w kolejności od zagadnień najbardziej szczegółowych, a więc dotyczących części tekstowej poszczególnych aktów, poprzez analizę relacji między częścią tekstową a graficzną poszczególnych aktów, aż do zagadnień najbardziej ogólnych, w ramach określonego pola badawczego, a więc relacji między studium gminnym a planem miejscowym.

Następnie, w rozdziałach IV-V podobna analiza została przeprowadzona w odniesieniu do idei ciągłości. Celem rozważań przeprowadzonych w tych rozdziałach było ustalenie, czy ciągłość jako zasada prawa planowania przestrzennego dotycząca podstawowych aktów planowania przestrzennego gminy daje się wystarczająco przekonująco zrekonstruować z treści przepisów ustawy o planowaniu. Ustalono, że idea ciągłości w prawie planowania przestrzennego znajduje zastosowanie swoje odzwierciedlenie w wielu przepisach ustawy o planowaniu, dotyczących podstawowych aktów planowania przestrzennego gminy. W zasadzie przejawy konieczności respektowania i stosowania idei ciągłości ujawniają się od początku tworzenia studium gminnego bądź planu miejscowego, jak i w czasie jego obowiązywania. Ponadto, idea ciągłości ma zastosowanie w różnych przypadkach całkowitej lub częściowej zmiany podstawowego aktu planowania przestrzennego gminy.

Cechą charakterystyczną planowania przestrzennego jest to, że jest ono procesem z jednej strony długotrwałym, z drugiej zaś dynamicznym, w wyniku którego przestrzeń podlega nieustannym zmianom, a sam proces planowania zorientowany jest na przyszłe kształtowanie przestrzeni, z uwzględnieniem wszakże stanu przeszłego. Wobec tego czas i zachodzące podczas jego biegu zmiany, natury prawnej bądź faktycznej, mają tu istotne znaczenie. Zasada ciągłości ma więc zastosowanie do relacji: teraźniejszość - przyszłość oraz do relacji: przeszłość - teraźniejszość. Pierwsza z nich zdaje się występować w przepisach prawnych znacznie częściej niż druga. Zwróciłam jednak uwagę, że nie można było z powyższej obserwacji wyciągać automatycznego wniosku o dominującym znaczeniu idei ciągłości w relacjach teraźniejszość - przyszłość w porównaniu do relacji przeszłość - teraźniejszość.

W przypadku ciągłości materialnej zidentyfikowano dwa wyraźne kierunki regulacji. Są to regulacje dotyczące ciągłości o charakterze urbanistycznym oraz regulacje dotyczące ciągłości o charakterze prawnym. Uwzględnienie zasady ciągłości w regulacjach materialnoprawnych w większym zakresie, niż ma to miejsce obecnie, przyczyniłoby się do stworzenia lepszych warunków umożliwiających ciągle – w znaczeniu harmonijne – kształtowanie przestrzeni. Instytucje prawne, które mają za zadanie realizację idei ciągłości proceduralnej są ze sobą niepowiązane i występują na różnych etapach gminnego planowania przestrzennego.

Ciągłość procesów planowania przestrzennego oznacza konieczność mniej lub bardziej precyzyjnego prognozowania i kształtowania przestrzeni, jak również także konieczność monitorowania zmian zachodzących strukturze przestrzennej gminy. Jako główną funkcję zasady ciągłości planowania przestrzennego należy wskazać zapobieganie radykalnym zmianom przestrzennym i ewolucyjne podejście do kształtowania przestrzeni. Jeśli zaś takowe zmiany mają mieć miejsce, to wymagają one starannego uzasadnienia racjonalności planowanych działań. Wartości i zasady, które leżą u podłoża planowanych działań, muszą przeważać nad zasadą ciągłości w planowaniu przestrzennym.

Pierwszym z warunków, które uzasadniają nadanie grupie norm prawnych cechy zasadniczości jest wysoka pozycja w hierarchii całego systemu prawa lub jego części. Jak ustalono w rozdziale I, ani spójność ani ciągłość, jeśli przyjąć wstępnie, że mogą być one zasadami, nie mają charakteru zasad naczelnych dla prawa planowania przestrzennego, to znaczy zasad nie legitymizowanych innymi zasadami. W rezultacie analiz przeprowadzonych w dalszych częściach niniejszej pracy nadal nie można wyprowadzić wniosku, że spójność i ciągłość mają charakter zasad naczelnych. Zatem należy potwierdzić zawarte wcześniej ustalenie, że zasadami naczelnymi prawa planowania przestrzennego, mającymi charakter systemowy, są zasady: zrównoważonego rozwoju, ładu przestrzennego oraz samodzielności planistycznej gmin. Natomiast nie można z powyższej konkluzji wyprowadzić wniosku, że spójność i ciągłość nie mogą stanowić zasad jako takich. Przeciwnie, jak wynika z analiz przeprowadzonych w rozdziałach II-V, wiele norm prawnych zawartych przepisach ustawy o planowaniu ma za zadanie realizację idei spójności bądź idei ciągłości. Ponadto wskazać należy, że są to zarówno normy prawa materialnego, jak i normy o charakterze proceduralnym. Powyższe normy dotyczą dwóch najważniejszych instrumentów planistycznych, tzn. studium gminnego i planu miejscowego. Wielokrotne zastosowanie postulatów wynikających z idei spójności i z idei ciągłości w poddanych analizie przepisach ustawy o planowaniu oraz ranga instytucji prawnych, wobec których te idee są stosowane,

świadczy w sposób jednoznaczny o wysokiej pozycji zarówno spójności, jak i ciągłości w hierarchii norm prawa planowania przestrzennego.

Kolejną cechą zasad jest duża ogólność sformułowania, przesądzająca o tym, że zasada ma istotnie szerszy zakres zastosowania niż normy zwykłe (reguły). W odniesieniu do idei spójności należy wskazać, że normy prawne mające na celu zagwarantowanie spójności treści podstawowych aktów planowania przestrzennego gminy zawarte są w ustawie o planowaniu oraz w rozporządzeniach wykonawczych do tej ustawy. W przypadku idei ciągłości normy mające zagwarantować jej zastosowanie zawarte są głównie w licznych przepisach proceduralnych tej ustawy. Zarówno pojęcie spójności jak i pojęcie ciągłości, generalnie nie występują w przepisach ustawy o planowaniu dotyczących podstawowych aktów planowania przestrzennego gminy. Regulacje prawne urzeczywistniające analizowane idee w tych aktach są rozproszone, mając przy tym charakter zarówno materialnoprawny, jak i proceduralny. W przypadku idei spójności ogólność jej sformułowania wynika w dużej mierze z przepisów prawa materialnego, natomiast w przypadku idei ciągłości w przeważającej części z przepisów procedury planistycznej. W kilku z poddanych analizie przypadków konstrukcja poszczególnych przepisów odwołuje się do tych idei w sposób niebudzący większych wątpliwości interpretacyjnych, niekiedy zaś odwołanie do idei spójności czy też idei ciągłości następuje w sposób bardziej subtelny, wymagający interpretacji przez pryzmat celu, jaki analizowana instytucja ma realizować. Powyższe świadczy o dużej ogólności treściowej zarówno idei spójności, jak i idei ciągłości.

Kolejną cechą norm o zasadniczym charakterze jest zdolność do pełnienia funkcji podstawy (normy-przesłanki) dla wprowadzenia innych obowiązujących norm systemu (norm-wniosków). W opracowaniu identyfikuję te podstawy w odniesieniu do idei spójności oraz do idei ciągłości.

Cechą zasad jest również doniosłość zagadnień, które owa zasada reguluje. Kształtowanie i prowadzenie polityki przestrzennej przez gminę w postaci sporządzania i uchwalania studiów gminnych i planów miejscowych ma kluczowe znaczenie dla prawidłowej organizacji przestrzeni oraz istotnie wpływa na sposób wykonywania prawa własności nieruchomości. Jak ustalono, społeczna i ekonomiczna wartość i znaczenie przestrzeni ukształtowanej w sposób harmonijny, uwzględniający w uporządkowanych relacjach wszelkie uwarunkowania i wymagania funkcjonalne, społeczno-gospodarcze, środowiskowe, kulturowe oraz kompozycyjno-estetyczne jest olbrzymia. Dlatego też prawidłowe ukształtowanie treści podstawowych aktów planowania przestrzennego gminy oraz relacji pomiędzy tymi aktami, a także zgodne z prawem przeprowadzenie procedury ich

sporządzania i uchwalania ma kluczowe znaczenie dla idei spójności. Planowanie przestrzeni musi być procesem długofalowym, biorącym pod uwagę i przewidującym, w pewnym zakresie, przyszłe funkcjonowanie zaplanowanej przestrzeni i sposób jej zagospodarowania. Planowanie przestrzeni można scharakteryzować jako proces ustawiczny, co wiąże się z koniecznością ciągłego dokonywania zmian, adaptacji, jak również dostosowywania podstawowych aktów planowania przestrzennego gminy do dynamicznych zmian zachodzących w przestrzeni. Zachowanie spójności i ciągłości w planowaniu przestrzennym umożliwia kształtowanie przestrzeni zgodnie z wymogami ładu przestrzennego. Opracowanie i przyjęcie podstawowych aktów planowania przestrzennego gminy w duchu idei spójności i ciągłości umożliwia wypracowanie takiego sposobu zagospodarowania terenu, który daje gwarancję uwzględnienia różnych interesów podmiotów zainteresowanych w sposób możliwie koncyliacyjny. Powyższe twierdzenie oraz konkluzje wynikające z analiz poszczególnych przepisów ustawy o planowaniu dotyczących podstawowych aktów planowania przestrzennego gminy potwierdziły również tezę o nakazie optymalizacji wartości, którą jest przestrzeń.

Cechą, która świadczy o zasadniczości norm prawnych, jest bycie czynnikiem konstytutywnym w konstrukcji określonej instytucji prawnej. Analiza przepisów prawnych dotyczących podstawowych aktów planowania przestrzennego gminy dała podstawę do stwierdzenia, że nie ma zbyt wielu przypadków, o których można byłoby powiedzieć, że idea spójności czy też idea ciągłości są czynnikami konstytutywnymi w konstrukcji określonej instytucji prawnej jako całości. W związku z tym doszłam do wniosku, że raczej należałoby powiedzieć, że powyższe idee są czynnikami konstytutywnymi w konstrukcji określonego przepisu prawa, stanowiącego tylko element danej instytucji prawnej. Niemniej jednak można było zidentyfikować przykłady, w których spójność i ciągłość są owymi czynnikami konstytutywnymi.

Formułując hipotezę o zasadniczości spójności i ciągłości w prawie planowania przestrzennego, mających zastosowanie do podstawowych aktów planowania przestrzennego gminy przyjąłm zastrzeżenie, że można mówić o zasadzie prawa również wtedy, gdy zespół norm będących jej wyrazem nie spełnia wszystkich powyższych cech. Natomiast jak wynikało z przeprowadzonych analiz, zarówno spójność, jak i ciągłość mają wszystkie cechy zasad prawa. Można zauważyć, że natężenie stopnia spełnienia poszczególnych cech zasady prawa przez ideę spójności jest różny. Analogiczny wniosek sformułowałam w odniesieniu do idei ciągłości. W niektórych przypadkach rozważane idee spełniają daną cechę zasady prawa w sposób całkowity, a w niektórych jedynie w ograniczonym, choć należy uznać, że

wystarczającym stopniu. Powyższe ustalenia pozwoliły na uzasadnienie tezy, że zarówno spójność, jak i ciągłość są zasadami prawa planowania przestrzennego, mającymi zastosowanie do podstawowych aktów planowania przestrzennego gminy.

W opracowaniu uznałam, że zasady spójności i ciągłości nie mają charakteru zasad naczelnych prawa planowania przestrzennego. W związku z powyższym badałam ich wzajemną relację, rozważając kilka teoretycznych wariantów tejże relacji. W konkluzji stwierdziłam, że analiza treści oraz pozycji zasad spójności i ciągłości prowadzi do wniosku, że żadna z analizowanych zasad nie jest sprzeczna z zasadami naczelnymi. Rozważając relację pomiędzy zasadą zrównoważonego rozwoju a zasadami stanowiącymi przedmiot zainteresowania tej pracy, wskazałam, że ona istnieje, jednakże jest to relacja zbyt odległa, aby można było stwierdzić komplementarność zasad spójności i ciągłości wobec tej zasady naczelnej prawa planowania przestrzennego. Ustaliłam, że zasada spójności i zasada ciągłości w planowaniu przestrzennym stanowią wyraz realizacji zasady ładu przestrzennego. Są one wobec zasady ładu przestrzennego komplementarne, a w warstwie normatywnej, pełnią funkcję kształtującą ten ład. Powyższe nie deprecjonuje jednak charakteru tych zasad. Przeciwnie, ustalenie relacji komplementarności wobec zasady naczelnej wydaje się wzmacniać ich pozycję w hierarchii zasad prawa planowania przestrzennego. Dzieje się tak dlatego, że - po pierwsze - za pomocą instrumentów prawnych zapewniających spójność i ciągłość w prawie planowania przestrzennego możliwa jest realizacja zasady o nieustalonej jednoznacznie normatywnej treści (zasady ładu przestrzennego), a po drugie instrumenty te pozwalają na zapewnienie ochrony przynajmniej niektórych z wartości wysoko cenionych w planowaniu przestrzennym. W przypadku analizy relacji zachodzącej między zasadą samodzielności planistycznej gmin a zasadami spójności i ciągłości doszłam do wniosku, że te ostatnie nie mają charakteru komplementarnego wobec tej zasady naczelnej, ale raczej określają taki sposób jej urzeczywistniania, i który ma za zadanie realizację zasady ładu przestrzennego w ramach przysługujących gminie kompetencji kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej, w tym w formie podstawowych aktów planowania przestrzennego gminy.

Analiza cech spójności i ciągłości oraz przykładów ich zastosowania w odniesieniu do podstawowych aktów planowania przestrzennego gminy pozwoliła na pozytywną weryfikację tezy, że spójność i ciągłość są zasadami prawa planowania przestrzennego mającymi zastosowanie do powyższych aktów. Wykraczając nieco poza przyjęty zakres tematyczny pracy wskazałam, że wykazana podstawa aksjologiczna tych zasad oraz ich cechy, analizowane w procesie weryfikacji przyjętej tezy, mogą również stanowić podstawę do

przyjęcia, że zasada spójności i zasada ciągłości są zasadami całego prawa planowania przestrzennego. Pewne przesłanki powyższego twierdzenia można zidentyfikować w ustawie o planowaniu. Niemniej jednak ustawodawca nie zawsze te zasady stosuje, niekiedy wręcz całkowicie od nich odbiega, wprowadzając regulacje prawne odmienne od ustawy o planowaniu w imię realizacji celów doraźnych, co zasługuje na krytykę.

Jednak nie zawsze można było wystarczająco precyzyjnie rozdzielić instrumenty realizujące zasadę spójności i zasadę ciągłości i niekiedy wymagało to dokonania oceny własnej przez autora. Zastosowane kryterium rozdzielania polegało na odczytaniu z treści przepisu punktu położenia nacisku przez ustawodawcę bądź to na spójność, bądź to na ciągłość. Niektóre związki między poszczególnymi aspektami podstawowych aktów planowania przestrzennego gminy wykazują jednakże zarówno aspekty spójności jak i ciągłości, zależnie od kontekstu sytuacji faktycznej i przyjętego pryzmatu oceny. Powyższe świadczy o przenikaniu się zasady spójności i zasady ciągłości i ich wzajemnym funkcjonalnym powiązaniu, z uwzględnieniem wszakże odmiennego celu, który dana idea – uznana za zasadę - ma realizować. Ustalenie zakresu i normatywnej treści zasady spójności w prawie planowania przestrzennego i zasady ciągłości w tym prawie oraz identyfikacja przejawów wzajemnego przenikania tych zasad oraz szczególna relacja koordynacyjna, jaką obie zasady wykazują, stanowiły podstawę do sformułowania tezy, że obie zasady są wyrazem idei bardziej ogólnej niż te, które w obu wypadkach leżą u ich podłoża – mianowicie idei koherentności w planowaniu przestrzennym. W związku z tym ustaleniem przyjął, że wyrazem realizacji idei koherentności w prawie planowania przestrzennego będzie metoda realizacji przez gminy polityki przestrzennej państwa jako całości, a nie odrębnie funkcjonujących, indywidualnych jednostek organizacyjnych (gmin), przyczyniając się do integracji przestrzennej zarówno wewnątrz terytorium samej gminy, jak i w szerszym zakresie, obejmującym terytorium województwa czy kraju. Nie dało to jednak podstaw do sformułowania koherentności jako zasady prawa planowania przestrzennego.

W rozważaniach podsumowujących podjęłam również próbę wskazania pewnych cech modelowych powyższych aktów, a także procedury ich tworzenia. Powyższe cechy modelowe stanowią pewien wzorzec tworzenia i stosowania podstawowych aktów planowania przestrzennego gminy, a także stanowią podstawę do kształtowania modelu spójnego i ciągłego systemu planowania przestrzennego w gminie. Jako ogólną zasadę prezentowanego modelu wskazałam to, że gmina nie może przekraczać granic samodzielności planistycznej i przyznanego jej władztwa planistycznego. Jako cechę modelową o zasadniczym znaczeniu należało wskazać również zapewnienie legalizmu działania.

Powyższa cecha, ogólna w swej istocie, może być doprecyzowana przez stwierdzenie, że organy gminy, kształtując treść podstawowego aktu planowania przestrzennego nie mogą wprowadzać do studium gminnego ani do planu miejscowego ustaleń sprzecznych z obowiązującym prawem. Ponadto organy gminy muszą działać w granicach przyznanych im ustawowo kompetencji w procedurach tworzenia podstawowych aktów planowania przestrzennego gminy. Do podstawowych cech spójnego i ciągłego systemu powyższych aktów należy zaliczyć również wymóg niewprowadzania do nich postanowień, które stanowią powielenie materii regulowanej ustawowo czy też poprzez rozporządzenia. Modelowy podstawowy akt planowania przestrzennego gminy absolutnie nie zawiera jakichkolwiek ustaleń modyfikujących treść obowiązujących przepisów, w szczególności w taki sposób, aby w rezultacie doprowadzić do sprzeczności ustaleń studium gminnego i planu miejscowego z prawem. Gmina powinna mieć na względzie potrzebę traktowania przestrzeni w kategoriach dobra publicznego, co jednak nie oznacza każdorazowego przyznania prymatu interesowi publicznemu nad interesem indywidualnym. Ponadto planowanie przestrzeni i jej przeobrażeń powinno opierać się na traktowaniu jej jako dobra rzadkiego, co z kolei wymaga racjonalnego gospodarowania nią.

W pracy sformułowałam również bardziej szczegółowe cechy modelowego kształtowania podstawowych aktów planowania przestrzennego gminy w duchu zasad spójności i ciągłości. Wskazałam, że są nimi: precyzyjne stosowanie pojęć w treści tych aktów; kształtowanie treści powyższych aktów w taki sposób, aby zawierała wszystkie ustalenia wymagane prawem; realistyczne kształtowanie treści tychże aktów (co dotyczy zwłaszcza części prospektywnej studium gminnego); kształtowanie przeznaczenia terenu w sposób możliwie eliminujący powstanie konfliktów przestrzennych poprzez niewprowadzanie ustaleń dotyczących tego przeznaczenia o funkcjach wzajemnie się wykluczających oraz branie pod uwagę aspektu sąsiedztwa użytkowników terenu; kształtowanie ustaleń planów miejscowych w sposób precyzyjny i wiążący, co wyklucza stosowanie w nich treści mających charakter sugestywny i ocenny.

Jako cechy modelowe procedury planistycznej przeprowadzonej zgodnie z zasadą spójności i zasadą ciągłości wskazałam natomiast: zapewnienie sprawności działania organów gminy w procedurach planistycznych; zapewnienie praw jednostek poprzez możliwość realnego wpływu na kształt procedowanego podstawowego aktu planowania przestrzennego gminy; dążenie do harmonijnego planowania przestrzeni, uwzględnienie w procedurze planistycznej hierarchii celów i preferencji; bieżące monitorowanie zmian w strukturze

przestrzennej i podejmowanie działań adekwatnych do zachodzących zmian, w postaci aktualizacji studiów gminnych i planów miejscowych.

W świetle przeprowadzonych rozważań, istnienie zasad spójności i ciągłości jako zasad prawa planowania przestrzennego mających zastosowanie do podstawowych aktów planowania przestrzennego uznałam za bezsporne. W rezultacie przeprowadzonych rozważań na temat tego, czy te zasady nadają się do normatywizacji, czy też wystarczająca jest świadomość ich istnienia i stosowanie w procesach planistycznych, wskazałam na argumenty za i przeciw ich normatywizacji. W konkluzji uznałam, że nie ma w tej chwili wyraźnej potrzeby normatywizacji tych zasad. Głównym argumentem przemawiającym za przyjęciem takiego stanowiska było to, że każde działanie człowieka powinno być racjonalne, co w przypadku planowania przestrzennego, w kontekście działań współczesnej administracji, powinno prowadzić do tworzenia regulacji spójnych i gwarantujących ciągłość, w tym ciągłość administrowania przestrzenią, w ramach dopuszczalnego pola działalności administracji publicznej oraz gwarantować właściwe rozplanowanie procesu decyzyjnego w czasie.

5. Omówienie pozostałych osiągnięć naukowo - badawczych.

Moje zainteresowania badawcze po uzyskaniu stopnia naukowego doktora nauk prawnych koncentrują się wokół dwóch wiodących nurtów. Pierwszy z nich dotyczy publicznego prawa konkurencji i stanowi kontynuację zainteresowań badawczych sprzed uzyskania stopnia naukowego doktora. Drugi natomiast, zupełnie nowy nurt badawczy, dotyczy szeroko rozumianego prawa procesu inwestycyjno-budowlanego od strony administracyjnoprawnej, a w szczególności prawa planowania przestrzennego oraz prawa budowlanego. Oba nurty badawcze znalazły swoje odzwierciedlenie zarówno w dorobku naukowym, jak i dydaktycznym i organizacyjnym. Swoją działalność badawczą prowadziłam zarówno w kraju, jak i podczas zagranicznych wizyt studyjnych, np. w Commission Central Library w Brukseli (25-28 lutego 2013 r.), University of Athens Library w Atenach (15-19 października 2013 r.) oraz w Instituut voor Bouwrecht w Hadze (8-11 października 2014 r.).

1) nurt badawczy: publiczne prawo konkurencji

Początkowy okres po uzyskaniu stopnia naukowego doktora stanowił kontynuację i rozszerzenie badań przeprowadzonych w ramach rozprawy doktorskiej. Z tego okresu

pochodzą zarówno opracowania o charakterze ogólnym, (A. Brzezińska-Rawa, *Wprowadzenie do prawa antymonopolowego*, Toruń 2009, wyd. TNOiK, ss. 128; A. Brzezińska-Rawa, *Granice interwencji państwa w gospodarkę wyznaczone przez normy unijnego prawa konkurencji*, w red. A. Brzezińska-Rawa, H. Nowicki, Państwo a gospodarka, Toruń 2012, wyd. KNPPG, s. 109-130), wskazującym w syntetyczny sposób kluczowe zagadnienia z zakresu kwestii ustrojowych, materialnych i proceduralnych, jak i bardziej szczegółowe. Centralnym punktem moich zainteresowań badawczych w ramach publicznego prawa konkurencji było zagadnienie nadużycia pozycji dominującej. Zagadnienie to znalazło swoje odzwierciedlenie w znacznie zmodyfikowanej wersji rozprawy doktorskiej (A. Brzezińska-Rawa, *Zakaz nadużycia pozycji dominującej we wspólnotowym i polskim prawie antymonopolowym*, Toruń 2009, wyd. TNOiK, ss. 262), która stanowiła pogłębioną analizę zagadnienia samej pozycji dominującej oraz przejawów jej nadużycia, pierwsze tego typu opracowanie o charakterze monograficznym. Z przyjemnością odnotowałam, że praca ta spotkała się z przychylnym odzewem środowiska i została zacytowana ponad 20 razy (źródło: poszukiwania własne). Praca stanowiła również podstawę otrzymanego Wyróżnienia Rektora UMK za działalność naukową. Ponadto rezultaty prac badawczych z tego zakresu znalazły się w artykułach naukowych opublikowanych w najlepszych polskich czasopismach prawniczych. Dwa z nich dotyczyły dyskryminacji przedsiębiorców przez przedsiębiorcę zajmującego pozycję dominującą (A. Brzezińska-Rawa, *Dyskryminacja jako przejaw nadużycia pozycji dominującej w unijnym prawie konkurencji*, Państwo i Prawo 1/2011, wyd. na zlecenie KNP PAN Wolters Kluwer Polska sp. z o.o., s. 83-93; A. Brzezińska-Rawa, *Przesłanki oceny dyskryminacji cenowej jako przejawu nadużycia pozycji dominującej*, Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego 8/2011, wyd. PWE, s. 9-14). W pierwszym z nich, po analizie kryteriów dyskryminacji stosowanych przez przedsiębiorcę zajmującego pozycję dominującą wobec klientów i odrębnie wobec konkurentów, a także możliwych metod dyskryminacji (przy podziale na cenową i pozacenową) doszłam do wniosku, że rozróżnienie między tzw. naruszeniami pierwszej i drugiej linii ma zasadnicze znaczenie dla kwalifikacji prawnej danej praktyki i sposobu jej oceny przez organy antymonopolowe, a zwłaszcza standardu dowodowego. W drugim z kolei z powyższych artykułów skupiłam się wyłącznie na zjawisku dyskryminacji cenowej i szczegółowych przesłanek oceny tego zjawiska przez organy antymonopolowe, wskazując na potrzebę szczegółowej analizy ekonomicznej w tym zakresie, na podobieństwo praktyk wykluczających. Przedmiotem moich badań było również zjawisko stosowania ceny nadmiernie wygórowanej (A. Brzezińska-Rawa, *Nadużycie pozycji dominującej w postaci*

stosowania ceny nadmiernie wygórowanej, Przegląd Prawa Publicznego 1/2011, wyd. LexisNexis, s. 70-79). W konkluzji powyższego artykułu postulowałam wprowadzenie wyraźnych przesłanek kwalifikacji ceny jako nadmiernie wygórowanej, co pozwoliłoby na określenie akceptowalnego poziomu cen na potrzeby prawa antymonopolowego i wskazywałam na korzyści wynikające z przyjęcia tego rozwiązania.

Jedną z najbardziej prestiżowych publikacji z tego zakresu jest również publikacja w czasopiśmie indeksowanym w Journal Citation Report (A. Brzezińska-Rawa, J. Goździewicz-Biechońska, *Recent developments in the wind energy sector in Poland*, Renewable & Sustainable Energy Reviews Vol. 38, 2014, wyd. Elsevier, s. 79-87). W artykule tym poddałam analizie m. in. konkurencyjność rynku wiatrowego w Polsce w kontekście licznych procesów koncentracyjnych. Artykuł ten był już wielokrotnie cytowany, w tym 10 razy wg bazy Web of Science.

Przedmiotem moich badań były również najważniejsze i najciekawsze zagadnienia dotyczące porozumień ograniczających konkurencję (A. Brzezińska-Rawa, D. Sylwestrzak, *Leniency w sprawach praktyk ograniczających konkurencję w Polsce. Przeszłość-teraźniejszość-przyszłość*, w: Dziesięć lat polskich doświadczeń w Unii Europejskiej : problemy prawnoadministracyjne: praca zbiorowa, tom I, red. J. Sługocki, Wrocław 2014, wyd. PRESSCOM, s. 221-236), w tym również nowe (w czasie opracowywania) instytucje prawa antymonopolowego (A. Brzezińska-Rawa, D. Sylwestrzak, *Settlement w sprawach praktyk ograniczających konkurencję – instytucja ochrony konkurencji czy narzędzie ułatwiające działalność organu antymonopolowego?*, w: red. S. Grabowski, A. Hołda Wydrzyńska, K. Pokryszka, 25 lat fundamentów wolności działalności gospodarczej. Tendencje rozwojowe, Katowice 2013, wyd. UŚ, GWSH, s. 114-126).

W omawianym nurcie badawczym nie mogło zabraknąć rozważań z ochrony konsumentów (A. Brzezińska-Rawa, *Zadania samorządu terytorialnego w dziedzinie ochrony interesów konsumentów*, w: red. J. Parchomiuk, B. Uliasz, E. Kruk, *10 lat reformy ustrojowej administracji publicznej w Polsce, Ogólnopolska konferencja naukowa Łańcut 12-14 czerwca 2008r.*, Warszawa 2009, wyd. Oficyna a Wolters Kluwer business, s. 565-574; A. Brzezińska-Rawa, *Skutki prawne naruszenia ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym*, w red. M.M. Żoła, J. Kapelańska-Pręgowska, *Ius est ars boni et aequi*, Toruń 2009, wyd. TNOiK, s. 47-55).

Do omawianego nurtu badawczego zaliczyć należy również opracowania dotyczące kompetencji organu antymonopolowego mających swoje źródło w ustawie o systemie oceny zgodności (A. Brzezińska-Rawa, *Zadania Prezesa UOKiK w świetle ustawy o systemie oceny*

zgodności, w: red. H. Gronkiewicz-Waltz, K. Jaroszyński, *Europeizacja publicznego prawa gospodarczego*, Warszawa 2011, wyd. C.H. Beck, s. 53-61) oraz relacji między jawnością działania jednostek samorządu terytorialnego a konkurencją na przykładzie rynku przewozów autobusowych (A. Brzezińska-Rawa, D. Sylwestrzak, *Wpływ jawności działania jednostek samorządu terytorialnego na konkurencyjność przewozów autobusowych*, w: red. B. Dolnicki, *Jawność w samorządzie terytorialnym*, Warszawa 2015, wyd. Wolters Kluwer SA, s. 107-122).

Realizacja badań z zakresu publicznego prawa konkurencji została wsparta finansowaniem z Grantu NCN Sonata 2 nr 2011/03/D/HS5/03629 na realizację tematu: Rola państwa w procesach podnoszenia konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw - diagnoza istniejących uwarunkowań i barier prawnych, perspektywy rozwoju, którego byłam kierownikiem. Zasadniczym celem badań było określenie, które z dostępnych państwu instrumentów wpływu na gospodarkę, klasyfikowanych jako instrumenty publicznego prawa gospodarczego, mają wpływ na konkurencyjność i innowacyjność przedsiębiorstw (A. Brzezińska-Rawa, D. Sylwestrzak, *Wolność działalności gospodarczej i jej ograniczenia oraz metody i środki prawne wpływu państwa na gospodarkę jako punkt wyjścia do rozważań nad konkurencyjnością i innowacyjnością przedsiębiorców*, w: red. A. Brzezińska-Rawa, *Rola państwa w procesach podnoszenia konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw. Diagnoza istniejących uwarunkowań i barier prawnych, perspektywy rozwoju*, Warszawa 2015, wyd. C.H. Beck; A. Brzezińska-Rawa, *Ochrona wartości wysoko cenionych w działalności gospodarczej*, w: red. A. Brzezińska-Rawa, D. Sylwestrzak, *Węzłowe problemy oddziaływania państwa na konkurencyjność i innowacyjność gospodarki z perspektywy różnych dziedzin prawa*, Toruń 2015, wyd. KN PPG, s. 11-23; A. Brzezińska-Rawa, D. Sylwestrzak, *Constitutionally justified limitations of freedom of the economic activity : the case of Poland*, *International Journal of Social Science and Humanities Research*, Vol. 5. no. 4, 2017, s. 252-257. Źródłem pomysłu na temat badawczy było ustalenie, że dotychczas nie były prowadzone badania sprofilowane pod kątem identyfikacji środków, metod czy instrumentów z zakresu publicznego prawa gospodarczego (a więc w szczególności nie finansowego i podatkowego), stosowanych przez państwo, mających wpływ (zarówno pozytywny, jak i negatywny) na konkurencyjność i innowacyjność przedsiębiorców i że w zasadzie środki te mają charakter uwarunkowań konkurencyjności i innowacyjności, bądź też stanowią dla nich bariery. Tematyka badań była społecznie ważna zarówno dla podejmujących decyzje polityczne, jak i przedsiębiorców (A. Brzezińska-Rawa, D. Sylwestrzak, *The influence of the "important public interest" clause on the competitiveness of*

undertakings in Poland, International Journal of Novel Research in Humanities and Social Science, Vol. 4. no. 6, 2017, s. 71-76).

Prowadzone były wcześniej badania nad prawnymi instrumentami wpływu państwa na gospodarkę, lecz nie było badane, które z tych instrumentów mają wpływ na innowacyjność i konkurencyjność (A. Brzezińska-Rawa, D. Sylwestrzak, *Stosowanie publicznego prawa konkurencji w sprawach praktyk ograniczających konkurencję jako forma negocjacyjnego oddziaływania państwa na konkurencyjność przedsiębiorców*, w: Prawne instrumenty oddziaływania na gospodarkę, red. A. Powalowski, Warszawa 2016 : Wydawnictwo C. H. Beck, s. 215-225. Analizie poddano kwestię, które z powyższych instrumentów mają pozytywny wpływ na procesy konkurencyjne i innowacyjne, a które stanowią barierę w procesie ich zwiększania (A. Brzezińska-Rawa, *O materialno- i formalnoprawnych uwarunkowaniach i barierach dla konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorców*, w red. A. Brzezińska-Rawa, Rola państwa w procesach podnoszenia konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw. Diagnoza istniejących uwarunkowań i barier prawnych, perspektywy rozwoju, Warszawa 2015, wyd. C.H. Beck; A. Brzezińska-Rawa, *Przeciwdziałanie nadmiernej koncentracji przedsiębiorstw*, w red. A. Brzezińska-Rawa, Rola państwa w procesach podnoszenia konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw. Diagnoza istniejących uwarunkowań i barier prawnych, perspektywy rozwoju, Warszawa 2015, wyd. C.H. Beck. Przez pryzmat tak sformułowanego zadania badawczego analizowano również uwarunkowania instytucjonalne (A. Brzezińska-Rawa, D. Sylwestrzak, *Instytucjonalne uwarunkowania działalności gospodarczej niezależne od rodzaju działalności gospodarczej*, w red. A. Brzezińska-Rawa, Rola państwa w procesach podnoszenia konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw. Diagnoza istniejących uwarunkowań i barier prawnych, perspektywy rozwoju, Warszawa 2015, wyd. C.H. Beck). A. Brzezińska-Rawa, *Identyfikacja kluczowych problemów prawnych w działalności inwestycyjnej w obiekty budowlane*, w red. A. Brzezińska-Rawa, Rola państwa w procesach podnoszenia konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw. Diagnoza istniejących uwarunkowań i barier prawnych, perspektywy rozwoju, Warszawa 2015, wyd. C.H. Beck). Na powyższych rozważaniach oparto ocenę i wnioski dotyczące zastosowanych, stosowanych i możliwych do zastosowania kierunki wpływu państwa poprzez działania legislacyjne na konkurencyjność i innowacyjność przedsiębiorców, które mogą stanowić inspirację dla prowadzenia polityki gospodarczej państwa w sposób zwiększający konkurencyjność i innowacyjność przedsiębiorców. (A. Brzezińska-Rawa, D. Sylwestrzak, *Zakończenie*, w red. A. Brzezińska-Rawa, Rola państwa w procesach podnoszenia konkurencyjności i innowacyjności

przedsiębiorstw. Diagnoza istniejących uwarunkowań i barier prawnych, perspektywy rozwoju, Warszawa 2015, wyd. C.H. Beck).

2) nurt badawczy: prawo planowania przestrzennego i prawo budowlane.

W ramach drugiego nurtu badawczego najwięcej uwagi poświęciłam miejscowemu planowi zagospodarowania przestrzennego (T. Brzezicki, A. Brzezińska-Rawa, *Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego – charakter prawny, treść oraz skutki ekonomiczne*, w: red. W. Sz wajdler, *Aspekty prawne planowania i zagospodarowania przestrzennego*, Warszawa 2013, wyd. Wolters Kluwer Polska sp. z o.o., s. 48-63, T. Brzezicki, A. Brzezińska-Rawa, *Procedura tworzenia i uchwalania studium i planów miejscowych na poszczególnych etapach – podobieństwa i różnice*, w: red. W. Sz wajdler, *Aspekty prawne planowania i zagospodarowania przestrzennego*, Warszawa 2013, wyd. Wolters Kluwer Polska sp. z o.o., s. 64- 77.) zarówno w kwestiach prawa materialnego, jak i procedury planistycznej. Monografia pod red. W. Sz wajdlera, *Aspekty prawne planowania i zagospodarowania przestrzennego*, Warszawa 2013, której jestem współautorem, spotkała się z przychylną recenzją Pana Prof. T. Bąkowskiego, opublikowaną w *Samorządzie Terytorialnym* z 2014 r., nr 6, s. 91-92.

Moje szczególne zainteresowanie wzbudziła kwestia opłaty z tytułu wzrostu wartości nieruchomości (A. Brzezińska-Rawa, *Kilka uwag o ustalaniu wartości nieruchomości do celów renty planistycznej - glosa do wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 9.02.2010 r.*, *P 58/08*, *Finanse Komunalne* 11/2011, wyd. Wolters Kluwer Polska sp. z o.o., s. 68-73; A. Brzezińska-Rawa, *Glosa do wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gliwicach z 27 stycznia 2010 r.*, *Samorząd Terytorialny* 9/2012, wyd. Wolters Kluwer Polska sp. z o.o., s. 80-85.) Na szczególną uwagę wśród tych opracowań zasługuje glosa do wyroku TK, bowiem na poglądy w niej wyrażone powołał się Sąd Apelacyjny w Gdańsku w wyroku z dnia 28 marca 2013 r., sygn. akt V ACa 58/13, CBOSA.

W opracowaniu dotyczącym prawnej możliwości zakazu usług Airbnb w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego wskazuję, że tego typu zakaz może być wprowadzony jedynie w zakresie działalności gospodarczej, natomiast nie w przypadku usług świadczonych w sposób okazjonalny (A. Brzezińska-Rawa, D. Sylwestrzak, *The legal status of the Airbnb services from the Polish perspective*, *Int. J. Novel Res. Humanity Soc. Sci.*, Vol. 4 no. 6, 2017, s. 65-70.

W moich badaniach nie mogło zabraknąć miejsca dla studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, zarówno w zakresie jego charakteru prawnego i wpływu na pozostałe instrumenty planistyczne (T. Brzezicki, A. Brzezińska-Rawa, *Charakter prawny, treść i rola studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy*, w: red. W. Szwajdler, *Aspekty prawne planowania i zagospodarowania przestrzennego*, Warszawa 2013, wyd. Wolters Kluwer Polska sp. z o.o., s. 37-47), jak i szczegółowej formy partycypacji społecznej w postaci uwag do projektu studium (A. Brzezińska-Rawa, *Uwagi do projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy*, w: red. B. Dolnicki, *Partycypacja społeczna w samorządzie terytorialnym*, Katowice 2014, wyd. Wolters Kluwer SA, s. 687-698).

Obszary pozbawione planów miejscowych również były przeze mnie poddawane analizie (T. Brzezicki, A. Brzezińska-Rawa, *Charakter prawny decyzji w sprawie ustalenia warunków zabudowy i zagospodarowania terenu. Skutki prawne zmiany zagospodarowania terenu bez uzyskania decyzji o warunkach zabudowy*, w: red. W. Szwajdler, *Aspekty prawne planowania i zagospodarowania przestrzennego*, Warszawa 2013, wyd. Wolters Kluwer Polska sp. z o.o., s. 78-84; T. Brzezicki, A. Brzezińska-Rawa, *Materialnoprawne przesłanki i cele decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego*, w: red. W. Szwajdler, *Aspekty prawne planowania i zagospodarowania przestrzennego*, Warszawa 2013, wyd. Wolters Kluwer Polska sp. z o.o., s. 85-90; T. Brzezicki, A. Brzezińska-Rawa, *Materialnoprawne przesłanki do wydania decyzji o warunkach zabudowy*, w: red. W. Szwajdler, *Aspekty prawne planowania i zagospodarowania przestrzennego*, Warszawa 2013, wyd. Wolters Kluwer Polska sp. z o.o., s. 91-104; T. Brzezicki, A. Brzezińska-Rawa, *Procedura wydawania decyzji lokalizacyjnych – podobieństwa i różnice*, w: red. W. Szwajdler, *Aspekty prawne planowania i zagospodarowania przestrzennego*, Warszawa 2013, wyd. Wolters Kluwer Polska sp. z o.o., s. 105-122).

W wieloautorskim i interdyscyplinarnym opracowaniu z zakresu ładu przestrzennego, jako jedyny współautor będący prawnikiem, analizuję prawne regulacje mające na celu zapewnienie ładu przestrzennego i wskazuję na dysfunkcyjne normy w tym zakresie (L. Kozłowski, B. Bielska, A. Brzezińska-Rawa, S. Flanz, W. Goszczyński, A. Karwacki, W. Knieć, G. Koziński, I. Kurowska, T. Marcysiak, P. Mentkowski, A. Podhorecki, K. Rogatka, J. W. Skowroński, M. Skrzatek, J. Sobczak-Piąstka, M. Sobiech, B. Szyda, A. Wincek, *Ład przestrzenny w województwie kujawsko-pomorskim: diagnoza z założeniami programu jego kształtowania*, Toruń 2016, Wydział Nauk o Ziemi Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w

Toruniu; Departament Rozwoju Regionalnego. Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego, ss. 289).

Problematykę planowania przestrzennego i prawa budowlanego łączę w opracowaniu dotyczącym konieczności interpretacji ustaleń planu miejscowego (A. Brzezińska-Rawa, *Glosa do wyroku NSA z dnia 28 maja 2009, II OSK 1916/08*, LEX 121972, wyd. LEX/el 2010, (wersja elektroniczna). W konkluzji glosy stwierdziłam, że w procesie wydawania decyzji o pozwoleniu na budowę na terenie objętym planem miejscowym organ ją wydający co do zasady powinien kierować się ustaleniami zawartymi w tym planie i uwzględniać je w pierwszej kolejności. Jednak interpretacja ustaleń mpzp, zarówno co do przeznaczenia danego terenu, jak i szczegółowych funkcji oraz form użytkowania i zagospodarowania terenu może być dla organu wydającego pozwolenie na budowę problematyczna. W niektórych przypadkach może być konieczne ważenie między zasadą ładu przestrzennego a zasadą wolności zabudowy. Postulowałam, aby usunięcie przynajmniej części tych wątpliwości było możliwe za pomocą jakiejś wyraźnej formy konsultacji starosty (wojewody) z wójtem, burmistrzem lub prezydentem miasta (np. poprzez zasięgnięcie opinii), która mogłaby być przewidziana w ustawie Prawo budowlane.

W opracowaniu z zakresu uchwały dotyczącej zasad sytuowania obiektów reklamowych wskazuję, że wprowadzając możliwość określenia w tzw. uchwale reklamowej zasad w zakresie sytuowania reklam w przestrzeni, ustawodawca dokonał ważenia dwóch wartości: wolności prowadzenia działalności gospodarczej oraz ładu przestrzennego, przyznając prymat temu ostatniej. W konkluzji stwierdziłam również, że to, czy ta uchwała będzie stanowić skuteczne narzędzie walki z nieładem przestrzennym w zakresie reklam, w dużym stopniu będzie zależało od właściwego sposobu kształtowania ich treści oraz od stopnia precyzji sformułowań w nich zawartych (A. Brzezińska-Rawa, D. Sylwestrzak, *Gospodarcze i planistyczne problemy tworzenia i stosowania uchwały reklamowej: analiza prawna*, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach, Seria Administracja i Zarządzenie, Nr 46/2018, s. 81-87).

W moim dorobku znajduje się również kilka opracowań ściśle z zakresu prawa budowlanego: A. Brzezińska-Rawa, *Ochrona środowiska w przepisach ogólnych ustawy Prawo budowlane*, w: red. J. Ciechanowicz–Mc Lean, T. Bojar Fijałkowski, *Prawo ochrony środowiska jako warunek prowadzenia działalności gospodarczej*, Gdańsk 2009, wyd. Wydawnictwo UG, s. 138-146; A. Brzezińska-Rawa, *Zmiana inwestora po uzyskaniu decyzji o pozwoleniu na budowę w świetle przepisów prawa budowlanego*, Samorząd Terytorialny 7-8/2012, wyd. Wolters Kluwer Polska sp. z o.o., s. 161-167; A. Brzezińska-Rawa, *Zmiana*

uczestników profesjonalnych procesu budowlanego po uzyskaniu przez inwestora pozwolenia na budowę, *Studia Iuridica Toruniensia*, 12/2013, wyd. UMK, s. 29-44; A. Brzezińska-Rawa, *Zmiany dotyczące projektanta i projektu przewidziane ustawą z dnia 23 kwietnia 2009 r. o zmianie ustawy - Prawo budowlane oraz niektórych innych ustaw*, *Przegląd Budowlany* 7-8/2010, wyd. Zarząd Główny Polskiego Związku Inżynierów i Techników Budownictwa, s. 38-42).

W prowadzonych rozważaniach starałam się analizować zagadnienia problematyczne zarówno z zakresu prawa planowania przestrzennego, jak i prawa budowlanego (T. Brzezicki, A. Brzezińska-Rawa, *Problemy planowania przestrzennego w obecnym kształcie. Perspektywy na przyszłość*, w: red. W. Sz wajdler, *Aspekty prawne planowania i zagospodarowania przestrzennego*, Warszawa 2013, wyd. Wolters Kluwer Polska sp. z o.o., s. 146-151; A. Brzezińska-Rawa, *Uwagi o konstrukcji prawnej oraz kwestiach terminologicznych w ustawie z dnia 23 kwietnia 2009 r. o zmianie ustawy – Prawo budowlane oraz niektórych innych ustaw*. w: (red.) H. Nowicki, W. Sz wajdler, *Księga Jubileuszowa prof. dr hab. Stanisława Jędrzejewskiego*, Toruń 2009, wyd. TNOiK, s. 121-132

Byłam również pomysłodawcą opracowania o charakterze dydaktycznym (A. Brzezińska-Rawa, J. Goździewicz-Biechońska, K. Kucharski, I. Łazuga, Ł. Maszewski, *Prawo budowlane i gospodarki przestrzennej (wybrane zagadnienia), Materiały do ćwiczeń*, Toruń 2009, wyd. TNOiK, ss. 100.) i jego zmodyfikowanej, w oparciu o nabyte doświadczenie dydaktyczne, wersji (A. Brzezińska-Rawa, J. Goździewicz-Biechońska, K. Kucharski, I. Łazuga, Ł. Maszewski, *Prawo budowlane i gospodarki przestrzennej. Ćwiczenia*, Toruń 2011, wyd. TNOiK, ss. 83.)

3) Inne opracowania

W moim dorobku znajduje się również kilka opracowań spoza zakresu powyżej zaprezentowanych nurtów badawczych (A. Brzezińska-Rawa, *Glosa do wyroku NSA z dnia 21 listopada 2007 r., sygn. akt II GSK 114/07*, *OSP* 12/2008, wyd. Lexis Nexis, s. 910-914; A. Brzezińska-Rawa, *Chapter X, Telecommunications law*, w: red. J. Olszewski, *Selected Issues of the Polish Business Law, Ius et Administratio, Zeszyt 4, vol. 16*, Rzeszów 2007, wyd. Mitel, s. 143-155; A. Brzezińska-Rawa, *Chapter IX, Business activities of self-government*, w: red. J. Olszewski, *Selected Issues of the Polish Business Law, Ius et Administratio, Zeszyt 4, vol. 16*, Rzeszów 2007, wyd. Mitel, s. 136-142).

Ponadto jestem współredaktorem trzech opracowań poza tymi wskazanymi w omówieniu dorobku w ramach wiodących nurtów badawczych (*Państwo a Gospodarka* / red. A. Brzezińska-Rawa, H. Nowicki, Toruń 2012 : Wydawnictwo KNPPG, ss. 185; *Modele odpowiedzialności dyscyplinarnej zawodów prawniczych w Polsce i za granicą* / red. A. Brzezińska-Rawa, J. May, D. Sylwestrzak, Toruń 2018 : Wydawnictwo SKNOKiK UMK, ss. 150; *Bezpłatna pomoc prawna* / red. A. Brzezińska-Rawa, J. May, D. Sylwestrzak, Toruń : SKNOKiK UMK 2016, ss. 145).